

Вероніка Бойцун

Науковий керівник: д.і.н., проф. Кривошея Ір.І.

ІСТОРИОГРАФІЯ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЄВРОПИ

Історіографічний огляд є важливим аспектом у вивченні історії повсякденності Середньовіччя. Історики створили фундаментальні праці, на які варто опертися в дослідженні щоденного життя середньовічної Європи. Звернення до особливостей повсякденного життя дозволяє зрозуміти мотиви поведінки людей, їх прагнення, що і зумовлює актуальність даної теми.

Термін «історія повсякденності» прийшов до нас із західної історіографії. Теоретичне обґрунтування цього поняття сформулював німецький соціолог Н. Еліас у статті «Про поняття повсякденності» (1977) [3, с. 49–50]. В першій половині 20-х рр. ХХ ст. ряд медієвістів Добиаш-Рождественська, Л. П. Карсавін, А. Д. Стефанович та ін. – опублікували перші дослідження в галузі історії повсякденності та матеріальної культури Середньовіччя [6].

Серед досліджень західних вчених передусім необхідно виділити дослідження Е. Гуссерля (1859–1938), який звернув увагу на значимість людської буденності, яку він називав «життєвим світом». Також важливими є роботи австрійського соціолога А. Шюца (1899–1959) і дослідження німецького соціолога та історика, засновника теорії цивілізацій Н. Еліаса (1897–1990), який вважав, що вивчення суспільства відірване від вивчення людини [6].

Безпосередній попередник школи «Анналів», голландський філософ, історик і культуролог Й. Хейзінга (1872–1945) в своїх роботах показує перехід від зовнішніх форм повсякденного життя до внутрішніх переживань людини. Він вважає, що потрібно звертатися до дослідження ментальності, укладу середньовічного життя. У своїй праці «Осінь Середньовіччя» розглядає соціокультурний феномен пізнього Середньовіччя з докладною характеристикою придворного, лицарського і церковного життя всіх верств суспільства [1, с. 127].

Біля витоків вивчення проблем повсякденності стояли вчені відомої «школи Анналів», а саме М. Блок та Л. Февр, які сформулювали необхідність історико-антропологічного підходу у вивченні минулого.

Друге покоління школи «Анналів» представлено, насамперед, дослідниками Ж. Дюбі, Ф. Броделем і Ж. Ле Гоффом. Згодом дослідження французів дещо розвинув італійський медієвіст М. Монтанарі. Однією з головних праць Ф. Броделя є «Матеріальна цивілізація і капіталізм» (1963 р.). Суть своєї книги він пояснив так: «Людина лицем до свого

повсякденного життя». Він відокремлює матеріальну цивілізацію від економічного життя та від капіталізму [5].

Ж. Дюбі досліджував соціальні процеси, для нього повсякденне життя – продукт індивіда та соціуму, результат їхнього діалогу. Він стверджував, що будь-яку історію необхідно вивчати крізь призму ментальності [2, с. 25].

Одним із провідних теоретиків історії повсякдення вважають Ж. Ле Гоффа, який вивчав культурні фактори і ментальність середньовічної Європи. У своїх роботах («Цивілізація середньовічного Заходу», «Інше Середньовіччя», «Народження Європи» «Інтелектуали в середні віки» та ін.) він показав, значимість Середньовіччя для сучасності, кажучи про інтелектуальний, культурний і політичний внесок, який вони внесли в Новий час [7].

На вивченні історії повсякденності зосереджували свою увагу також Ф. Ар'єс, Жан Делюмо, А. Буро, Р. Шартъє [2, с. 26–27].

Інше розуміння історії повсякденності склалося в німецькій, італійській і американській історіографії. Німецькі вчені Х. Медик, А. Людтке запропонували історикам сфокусувати свої дослідження на вивченні мікроісторій окремих людей, а через них перейти до вивчення проблем повсякденного життя [6].

Активними дослідниками повсякденності Середньовіччя стала група істориків на чолі з Ю.Л. Безсмертним і А.Я. Гуревичем, які створили робочу групу з вивчення «історії повсякденності». Г.С. Кнабе стверджував: «Повсякденне життя формує менталітет нації, а нація визначає долю країни» [5]. Подальші дослідження істориків (Ю.А. Арнаутова, А. П. Батурич, А.Я.Гуревич, В. П. Даркевич, Л. Петрушенко, Р. Фосъє та ін.) зосереджують свою увагу на вивченні ментальності середньовічного суспільства [4, с. 178].

Отже, вивчення історіографії повсякденності безсумнівно важливе, так як вона слугує підґрунтям нашого дослідження. Повсякденне життя людей завжди буде цікаве вченим і всім, хто цікавиться історією.

Список використаних джерел:

1. Вайнштейн О. Л. Историография средних веков в связи с развитием исторической мысли от начала средних веков до наших дней. М.-Л.: Государственное социально-экономическое изд-во, 1940. 373 с.
2. Зінчук М. Ю. Еволюція поглядів представників Школи «Анналів» на сутність та особливості дослідження повсякдення // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Історія. 2011. № 982, вип. 44. С. 21–30.
3. Коляструк О. А. Апологія історії повсякденності // Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія: Історія. 2010. Вип. 17. С. 46–55.

4. Косминский Е. А. Историография средних веков. V – середина XIX в. Лекции. М.: Издательство Московского университета, 1963. 430 с.
5. Пушкарева Н. Л. «История повседневности» как направление исторических исследований [Электронный ресурс]. Режим доступа до статті: http://www.perspektivy.info/book/istorija_povsednevnosti_kak_napravlenije
6. Смирнова Е. Д. Повседневность средневековья в современной зарубежной медиевистике [Электронный ресурс]. Режим доступа до статті: <http://docplayer.ru/56580971-Povsednevnost-srednevekovyua-v-sovremennoy-zarubezhnoy-medievistike.html>
7. Старостин Д. Жак Ле Гофф (1924–2014). Поколения школы «Анналов» [Электронный ресурс]. Режим доступа до статті: <https://cyberleninka.ru/article/v/zhak-le-goff-1924-2014-pokoleniya-shkoly-annalov>

Анатолій Болюх

Науковий керівник: доц. Самойленко Ю.О.

ВИВЧЕННЯ ЖИВОПИСНОГО СІЛЬСЬКОГО ПЕЙЗАЖУ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Вивчення живописного сільського пейзажу майбутніми вчителями образотворчого мистецтва сприяє збагаченню і розширенню їх обізнаності у галузі мистецтва, формуванню естетичних орієнтирів, естетичної культури, загального розвитку їхньої особистості, навчає цілісного бачення предметів та явищ навколишнього світу, вміння виділити основне у явищах буття, вміння відчувати і бачити навколишній світ.

Саме тому, метою статті обрано розгляд шляхів вивчення живописного сільського пейзажу майбутніми вчителями образотворчого мистецтва .

Одне з найважливіших місць серед жанрів образотворчого мистецтва посідає пейзаж. В пейзажі відтворюються реальні або видумані види місцевостей, архітектурних будівель, міст. Часто пейзаж служить фоном в живописних, графічних, скульптурних творів інших жанрів. Зображаючи явища і форми природного оточення людини, художник виражає і своє відношення до природи і сприйняття її сучасним йому суспільством. В силу цього пейзаж набуває емоційності і значного ідейного змісту [3; 4].

Природа є найбагатша скарбниця, з якої видатні художники минулого і сучасності отримували натхнення для своїх художніх творів. Питання побудови художнього образу, проблеми лінійної та повітряної перспектив, світла і кольору, стилю, специфічного місця мистецтва в